

 Forskningsrådet

Program for Rusmiddelforskning 2011-2015

Sluttrapport

© Norges forskningsråd 2016

Norges forskningsråd
Drammensveien 288
Postboks 564
NO-1327 Lysaker
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Oslo, juni 2016
ISBN 978-82-12-03542-3 (pdf)

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Økonomi.....	5
Aktiviteter.....	5
Viktigste aktiviteter i programperioden	5
Administrasjon	10
Resultater.....	10
Høydepunkter og funn.....	11
Samlet vurdering og utfordringer framover	12
Samlet vurdering av framdrift, måloppnåelse og nytte	12
Utfordringer framover	13

Forord

Programmet rusmiddelforskning avsluttet i 2015 sin programperiode. Forskningen har i all hovedsak vært finansiert av Helse- og omsorgsdepartementet. Det overordnede målet for programmet Rusmiddelforskning har vært å gi økt kunnskap om brukermønster og bruk av rusmidler, årsaker til at problemer oppstår, samt om hvordan de kan forebygges og behandles.

Forskningsrådet har gjennom programmet produsert kunnskap om rusmidler og avhengighet. Det har spesielt blitt fokusert på klinikknær rusmiddelforskning. Programmet har finansiert et senter for klinikknær rusmiddelforskning, Senter for rus og avhengighetsforskning (SERAF) ved Universitetet i Oslo, og en betydelig del av programmets midler har gått til SERAF. Det finnes gode forskningsmiljøer, gode helseregister/andre storskala datainnsamlinger og nye teknikker som gir store forskningsmessige muligheter. Samtidig kommer det nye rusmidler, som brukt alene eller i kombinasjon med andre rusmidler, fører til nye utfordringer for samfunnet, familie/nærmiljø og enkeltmennesker. Det er et betydelig samfunnsmessig og politisk fokus på rus og rusmidler. Sluttrapporten vil ha noe mer fokus på det siste året i programmet, siden det ikke vil bli skrevet årsrapport fra programmet i 2015, men inkluderes i sluttrapporten.

Programmet Rusmiddelforskning vil fra 2016 inngå i helseprogrammet Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE) og God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering (BEHANDLING).

Innledning

Navn på programmet: *Program for Rusmiddelforskning*

Programmets hovedmål: Programmets overordnede mål er å gi økt kunnskap om bruksmønstre og bruk av rusmidler, årsakene til at problemer oppstår, samt om hvordan de kan forebygges og behandles. Det vil legges vekt på så vel samfunnsmessige som psykologiske og biologiske perspektiver.

Programmet skal:

- Øke kunnskap om forbruket av alkohol, drikkemønstre og alkoholproblemer
- Videreføre satsingen på klinikknær rusmiddelforskning bl.a. ved fortsatt finansiering av SERAF
- Øke kunnskap om doping og nye illegale stoffer, og problemer som kan forbindes med dem
- Øke kunnskap om avhengighet som fenomen, og mer kunnskap om spillavhengighet
- Gi bedre kunnskap om hvilke forebyggende tiltak som virker og bedre kunnskapsgrunnlag for utvikling av forebyggende tiltak og behandling, og for utvikling av en rasjonell politikk på rusfeltet
- Øke andel prosjekter med internasjonale partnere
- Delfinansiere ett samarbeidsprosjekt med NIH

De tematiske prioriteringer er:

- Alkohol og alkoholrelaterte problemer
- Videreføre satsingen på klinikknær rusmiddelforskning
- Spillproblematikk og doping
- Narkotikapolitikken

Programmet var en videreføring av program for Rusmiddelforskning 2007 – 2011, som i realiteten varte til 31.12.2012.

Programstyret har i perioden 2013-2015 bestått av følgende medlemmer:

- Professor Ole A. Andreassen, Universitetet i Oslo/Oslo universitetssykehus, leder
- Professor Siv Eli Kvernmo, Universitetet i Tromsø
- Professor Ståle Pallesen, Universitetet i Bergen
- Centerleder Vibeke Asmussen Frank, Center for rusmiddelforskning, Aarhus Universitet – fra 2014
- Overlege Marianne C. Kastrup, Psykiatrisk Center Ballerup, København
- Professor Willy Pedersen, Universitetet i Oslo
- Professor Hans M. Nordahl, Norges teknisk naturvitenskapelige universitet
- Seniorrådgiver Gun-Mette Brandsnes Røsand, Helsedirektoratet
- Seniorrådgiver Jens J. Guslund, Helsedirektoratet

Karin Helmersson Bergmark, Universitetet i Stockholm fratrådte etter eget ønske i 2013.

Økonomi

Programmets finansieringskilder:

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)

HOD har bevilget 144,2 mill. kroner og BLD har bevilget 1 mill. kroner. Totalt kroner 145,2 millioner kroner.

Programmet har sammen med programmet Psykisk helse mottatt 17,5 mill. kroner som bidrag fra Bilateralt forskningssamarbeid (BILAT) til samfinansiering av samarbeidsprosjekter med National Institutes of Health (NIH)

Programmet har mottatt øremerkede midler fra Kulturdepartementet (KUD) til forskning om pengespill, totalt 16 millioner kroner.

Aktiviteter

Viktigste aktiviteter i programperioden

Utlysning, søknadsbehandling og tildeling av prosjektmidler

Program for Rusmiddel 2007 – 2011 ble forlenget til 31.12.2012 for blant annet å avvente Stortingsmelding 30: Se meg! En helhetlig rusmiddelpolitikk: alkohol – narkotika – doping. I meldingen står det at regjeringen vil videreføre og etablere et felles programstyre for Rusmiddelforskningsprogrammet og programmet for Psykisk helse i regi av Norges forskningsråd. Hensikten er å se rus og psykisk helse i sammenheng.

På bakgrunn av føringene i Stortingsmelding 30, ble det fra 1.1.2013 etablert et felles programstyre for programmene Rusmiddelforskning og Psykisk helse. Programmet fikk en revidert programplan for perioden 2013-2015, for å komme i fase med de andre helseprogrammene. Programplanen ble delvis skrevet i et lengre perspektiv. Programmet har fra 2013 hatt felles programstyre med program for Rusmiddelforskning.

Programmet har hatt to utlysninger i hele bredden av programmet, dvs i 2011 og i 2014, hvor det totalt ble lyst ut 21 millioner kroner i 2011 og 30 millioner kroner i 2014.

I tillegg ble det lyst ut 12 millioner kroner i 2011 til forskning om pengespill og 4 millioner kroner til spilleavhengighet i 2014.

Programmet har tre ganger lyst ut midler til samarbeidsprosjekter med forskergrupper i USA, dvs i 2012, 2014 og 2015. Denne utlysningen er utviklet i samarbeid med programmet Psykisk helse, for å stimulere til økt samarbeid med NIH (National Institute of Health) i USA. Intensjonene er å stimulere de norske forskningsmiljøene til å søke samarbeid med amerikanske forskere innenfor rusmiddelforskning og psykisk helse, og dermed fremskaffe

viktig ny kunnskap om rusmidlers virkninger og psykisk helse. Det er totalt 3 prosjekter som har fått både garanti om finansiering av norsk del fra programmene rusmiddelforskning og psykisk helse, og som har fått tilslag på midler i NIH. Dessuten gjenstår det garanti om finansiering for to prosjekter, hvor det ikke er avklart om NIH finansierer, slik at garantien blir utløst.

Type utlysning	Antall utlysninger	Antall søknader	Antall bevilgninger
2011 - Hele bredden Pengespillforskning	21 millioner kroner 12 millioner kroner	24 søknader hvorav 4 søknader hadde pengespill som tema	4 forskerprosjekter 1 prosjekt til pengespill
2014 - Hele bredden Forskning om spilleavhengighet	30 millioner kroner 4 millioner kroner	31 søknader	7 prosjekter hvorav 2 prosjekter omhandlet spilleavhengighet
NIH – samarbeid	3	18	3 2 garantier

I tillegg har programmet hatt løpende utlysning av arrangementsstøtte og utenlandsstipend. Programmet rusmiddelforskning og psykisk helse har utviklet en ordning for å stimulere til øket antall søknader til Horisont 2020. Det har vært løpende utlysning av kroner 50 000,- for deltakelse i Horisont 2020-søknader og kroner 75 000,- til koordinatører.

Det ble i 2011 foretatt en kunnskapsoppsummering av prosjektene i programmet. Konklusjonen fra professor Berit Grøholt var at programmet har bidratt med forskning av høy kvalitet og ny relevant kunnskap, som er programmets hovedmål, men at det trengs videre satsing. Grøholt trakk blant annet fram at prosjektene i programmet har bidratt til 39 publiserte artikler pr. juni 2011, flere av dem i høyt rangerte internasjonale tidsskrift. Når det gjelder internasjonalt samarbeid, som er et viktig mål for Forskningsrådet, var ikke tallene like oppløftende. Det står mye om internasjonalisering i prosjektbeskrivelsene, men intensjonene blir ofte ikke oppfylt i praksis. Programmet har bidratt med kunnskap som kan gjøre det lettere å ta gode politiske beslutninger. Programmet mangler prosjekter om forebygging av rusmisbruk, men dette skal i utgangspunktet ivaretas av Program for folkehelse. Program for rusforskning har hatt mer fokus på

behandlingsforskning, spesielt gjennom etableringen av Senter for rus- og avhengighetsforskning (SERAF). En annen utfordring er ifølge Grøholt å involvere flere og ulike fagmiljøer i rusmiddelforskningen. Ingen historikere og få samfunnsvitenskapelige miljøer har vært involvert. Rapporten ble lagt frem på et seminar i Forskningsrådet i januar 2012. Se lenke: <http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Nyhet&cid=1253972970536&p=1228296444708&pagename=rusmiddel%2FHovedsidemal>

SERAF ble evaluert av et internasjonalt panel våren 2011. Resultatet av evalueringen ble en svært god faglig vurdering av SERAF, som resulterte i en femårig forlengelse av finansieringen vil våren 2018. SERAF fikk reviderte føringer, der de ble bedt om å prioritere alkoholforskning sterkere i den kommende 5 – årsperioden. Både programmet, SERAF og forskningsmiljøene har jobbet med å få etablert flere gode rusforskningsmiljøer i Norge, samt å øke samarbeidet mellom forskningsmiljøene både nasjonalt og internasjonalt.

Konferanser og seminarer

Prosjektsamlinger

I 2011 arrangerte SERAF på oppfordring fra programstyret en prosjektsamling for alle prosjektene i programmet. Programmet for samlingen var at det var fremlegg fra prosjektene i programmet. Samlingen fungerer også som en møteplass for forskere i programmet og programstyret.

The International Society of Addiction Medicine (ISAM) – 13 annual meeting in Oslo 6 – 10 September 2011. Støttet av programmet via SERAF.

Programstyret arrangert to miljøbesøk i 2012, henholdsvis til Tromsø og Bergen, for å bli orientert om forskningen i disse regioner, og vurdere nærmere hvordan programstyret kan bidra til å stimulere til konstruktivt nasjonalt samarbeid.

SERAF arrangerte i 2012 en nordisk konferanse om registerforskning. Se omtale under i årsrapporten.

Årlige forskerkonferanser

Fra 2013 fikk programmene Rusmiddelforskning og Psykisk helse felles programstyre og har fra da arrangert felles forskerkonferansen om rusmiddelforskning og psykisk helse. For å stimulere til psykisk helse og rusmiddelforskning, har den årlige forskerkonferansen blitt arrangert i de forskjellige helseregionene, med noe fokus på forskningen i regionen, i tillegg til oppbygging av nasjonale nettverk og stimulering til internasjonalt samarbeid, spesielt fokusert på stimulering til øket deltakelse i Horisont 2020. Konferansene arrangeres over tre dager og har alltid en eller flere utenlandske toppforskere til plenumsforedrag og til deltakelse i gruppesjoner. I tillegg til plenumsforedrag, arrangeres det tematiske gruppemøter for tilbakemelding på egne forskningsprosjekter. Siste året ble det også arrangert parallellforedrag med bl annet hjelp til søknadsskriving til Horisont 2020. Det blir også delt ut pris for beste

poster. For nærmere omtale av konferansene, se omtale av konferansene på programmets nettside.

- ✓ *Trondheim – februar 2014. Omtalt i årsrapporten for 2013 og på nettsiden.*
- ✓ *Tromsø – februar 2015. Ubehag i kulturen eller kultur i ubehag. Konferansen hadde tema transkulturelle forhold ved psykisk helse og rusmisbruk, med spesielt fokus på innvandrere og urfolk, voksne så vel som barn og unge. Omtalt i årsrapporten for 2014 og på nettsiden.*
- ✓ *Oslo – februar 2016. Psykisk helse og rusmiddelforskning – muligheter og utfordringer. En nasjonal forskerkonferanse med vekt på oppbygging av forskningsmiljøer, nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Foredrag av blant annet Edvard Moser, Ole Petter Ottesen, Arvid Hallén, Mark Williams, Karl Mann, Christina Hultman og Marilyn Huestis. Konferanse ble streamet, se lenke under Høydepunkter og funn.*

Pris for beste artikkel

Programmet har siden 2013 delt ut en forskningspris for beste artikkel, som har blitt gitt som en anerkjennelse for publisering av et vitenskapelig arbeid om psykisk helse og/ eller rusmiddelforskning. Det har vært fokusert på at prisen skulle stimulere yngre forskere til videre forskningsarbeid og for å øke fagfeltets anerkjennelse. Fra 2015 ble det delt ut to priser, en for psykisk helse og en for rusmiddelforskning. Det åpnes for begrunnede forslag til prisvinnere og det er en nordisk komite som velger ut prisvinnere. Prisvinner får et bilde og kroner 100 000,- som skal brukes til forskningsrelatert arbeid. Prisen har vært delt ut av Christina Hultman, kronprinsesse Mette-Marit, Anne Husebekk og Arvid Hallén.

Formidlingskonferanser "Forskning nytter"

Formidlingskonferansene "Forskning nytter" har vært arrangert annethvert år i samarbeid mellom programmet Psykisk helse og Rådet for psykisk helse. Konferansene har satt psykisk helse på dagsorden og formidlet forskningsresultater fra psykisk helse feltet til allmennheten, forvaltningen og politikere. Konferansen i 2015 innbefattet også rusmiddelforskning, siden programmene har felles programstyre og lidelsene ofte er sammensatte. Konferansene har samlet 200 – 300 deltakere.

- ✓ *Forskning nytter – september 2015. Konferansen fokuserte på barn og unge, åpenhet og brukermedvirkning. Det ble presentert resultater fra forskning om psykiske langtidseffekter på overlevende fra Utøya (Grete Dyb), mobbeerfaringer i ungdomstiden (Johannes Foss Sigurdsson), rus (Willy Pedersen), psykisk helse (Finn Skårderud) og dilemmaer i helsepolitikken (Kari Kjønnnes Kjos) Alle innslagene ble streamet, se lenke: http://www.forskningsradet.no/prognett-psykiskhelse/Nyheter/Se_alle_innleggene_fra_konferansen_Forskning_nytter_her/1254012700894&lang=no*

Brukermedvirkning i forskning – 4.11.2015 - konferanse om hvordan brukermedvirkning i forskning kan gjennomføres i praksis. Konferansen ble arrangert av flere programmer i Forskningsrådet og tre andre arrangører. Konferansen fokuserte på praktisk brukermedvirkning og at helseforskningen bør komme nærmere pasienten og tjenesten.

Internasjonalisering

For å styrke internasjonalt samarbeid, har dette blitt vektlagt i søknadsbehandlingen. Videre har vi oppfordret stipendiatene til å søke utenlandsopphold og prosjektledere til å prioritere internasjonalt samarbeid ved bl annet å legge inn utenlandsopphold for stipendiater i søknader om forskerprosjekter. Søknader om utenlandsopphold har blitt innvilget dersom de har oppfylt kriteriene. Programmet har videre utviklet utlysning om samarbeid med NIH og en stimuleringsordning for å øke antall søknader til Horisont 2020, se nærmere beskrivelse under aktiviteter.

Stimulering til internasjonalt samarbeid har også vært fokusert på de årlige forskningskonferansene og i ordningen med pris for beste artikkel, se nærmere omtale konferanser og seminarer.

Banbury meeting om nordiske helsedatasett i februar 2016 i USA. Forskningsrådet og Nordforsk var medfinansør og medarrangør for et møte om økt utnyttelse av de nordiske helsedatasettene i Banbury center. Avtroppet programstyreleder for programmene for psykisk helse og rusmiddelforskning, Ole A. Andreassen, var med i arrangementskomitéen fra norsk side. Tittelen på møtet er "Studying the Genomic Variation that Underlies Health and Disease: The Unique Contribution of the Nordic Health Systems". Se lenke til omtale:

http://www.forskningsradet.no/prognett-psykiskhelse/Nyheter/Mote_om_de_nordiske_helsedatasettene_i_USA/1254015665370&lang=no

Kommunikasjon og formidlingsforetak

Nettsiden inneholder sentrale dokumenter fra programmet, nyheter og omtale av programmets arrangementer. De siste arrangementene ligger tilgjengelige som en stream. Programmet har sammen med andre helsefaglige programmer engasjert en journalist som har skrevet artikler til programmets hjemmeside <http://www.forskningsradet.no/rusmiddel> og til *forskning.no*.

Programmet har jevnlig sendt ut nyhetsbrev.

Programmet har arrangert *Forskning nytter* i 2015, se omtale under Konferanser og seminarer.

Nøkkeltall, aktiviteter

Antall prosjekter: 58 prosjekter hvorav 33% kvinnelige prosjektledere

Antall dr.gradsstipendiater: totalt 41, herav 26 kvinner

Antall postdoktorstipendiater: totalt 16, herav 7 kvinner

Arrangementsstøtte: 4

Annen støtte: 2

Administrasjon

Til programstyret og paneler: 3,3 millioner kroner

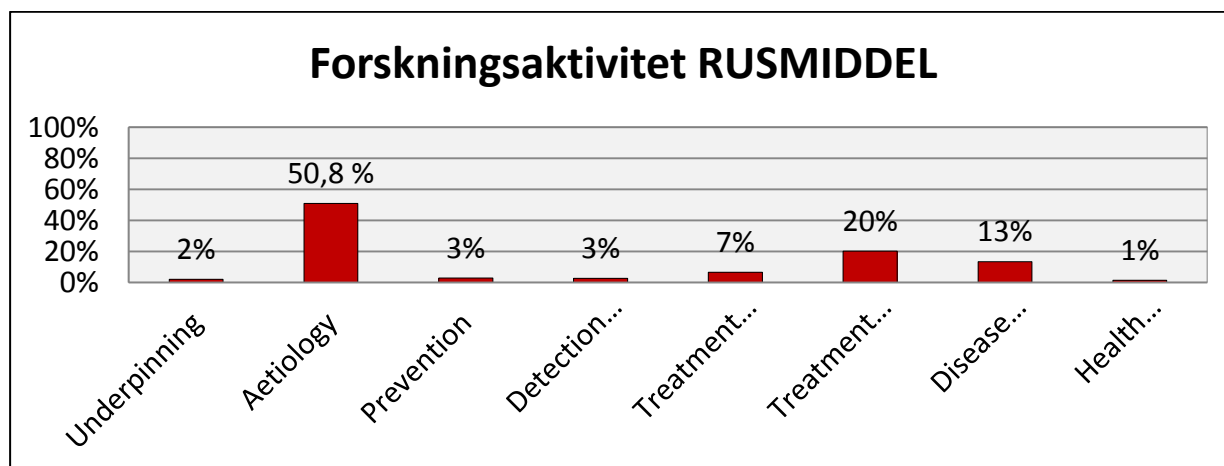
Til intern drift (inkl. refusjon av administrasjonsutgifter): 2,6 millioner kroner

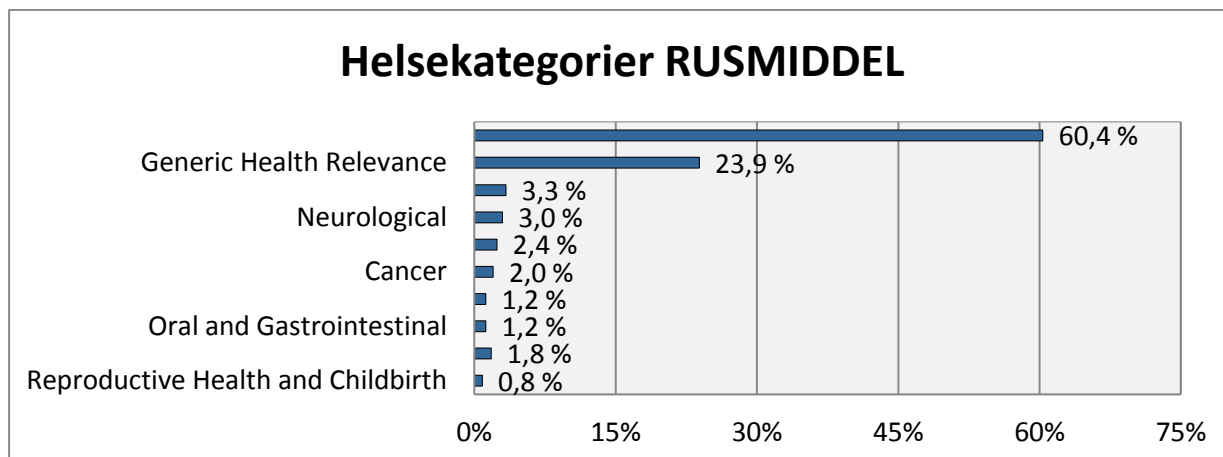
Til kommunikasjon: 0,3 millioner kroner

Resultater

Health Research Classification System (HRCS) er et verktøy for å analysere forskningsinnsats på helsefeltet. HRCS-systemet gir profiler av forskningsporteføljen basert på type forskning (forskningsaktivitet) og relevans for helse og sykdom (helsekategori) (www.hrcsonline.net).

Prosjekter med forbruk perioden 2011-2015 har blitt kategorisert, med unntak av bevilgninger til nettverk, arrangementsstøtte og administrative prosjekter. Som figuren under viser er det en stor overvekt på forskning om årsaksforskning innenfor rusmiddelforskning. Flere prosjekter består av flere ulike elementer, så det er mulig at merkingen ikke har fanget dette opp i tilstrekkelig grad. Det er ingen egen helsekategori for avhengighet eller rusmiddelforskning, så det meste blir kategorisert som Mental Health.

Høydepunkter og funn

Psykisk helse og rusmiddelforskning – muligheter og utfordringer

En nasjonal forskerkonferanse med vekt på oppbygging av forskningsmiljøer, nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Foredrag av blant annet Edvard Moser, Ole Petter Ottesen, Arvid Hallen, Mark Williams, Christina Hultman og Marilyn Huestis. Konferanse ble streamet: http://www.forskningsradet.no/prognett-psykiskhelse/Nyheter/Se_presentasjonene_fra_psykisk_helse_og_rusforskningskonferansen_2016_her/1254015885392&lang=no

"Forskning nytter" den 24. september 2015

Sammen med Rådet for psykisk helse arrangerte Forskningsrådet formidlingskonferansen http://www.forskningsradet.no/prognett-psykiskhelse/Nyheter/Se_alle_innleggene_fra_konferansen_Forskning_nytter_her/1254012700894&lang=no

Pris for forskning på overlevelsesstrategier til kvinnelige dopdealere

Artikkelen beskriver hvordan kvinner som omsetter narkotika forsøker å finne strategier for å overleve i manns- og voldsdominert kultur. http://www.forskningsradet.no/prognett-rusmiddel/Nyheter/Pris_for_forskning_pa_overlevelsesstrategier_til_kvinnelige_dopdealere/1254015795283/p1228296444708

Norske leger bedre enn sine amerikanske kolleger

Bruken av opioid-preparater i Norge er langt mindre bekymringsfull enn i USA, viser ny forskning. Men alvorlig nok til at norske helsemyndigheter allerede har tatt grep

<http://www.forskningsradet.no/prognett-rusmiddel/Nyheter/Norske leger bedre enn sine amerikanske kolleger/1254009232002&lang=no>

Cannabis øker risikoen for psykose

Cannabis er verre enn både alkohol, amfetamin, heroin og blandingsmisbruk når det gjelder å øke risikoen for å utvikle schizofreni eller andre langvarige psykoser, viser en ny norsk-svensk undersøkelse. <http://www.forskningsradet.no/prognett-rusmiddel/Nyheter/Cannabis oker risikoen for psykose/1254006168580&lang=no>

Resultatindikatorer

Avlagte doktorgrader: totalt 21, hvorav 12 kvinner

Vitenskapelig publisering: 344

Annen publisering/formidling: 997

Samlet vurdering og utfordringer framover

Samlet vurdering av framdrift, måloppnåelse og nytte

Programmet har medvirket til å øke kunnskapen om bruksmønstre og bruk av rusmidler, årsakene til at problemer oppstår, samt om hvordan de kan forebygges og behandles. Programmet finansierer så vel samfunnsmessige som psykologiske og biologiske perspektiver. Det ligger godt til rette for rusmiddelforskning i Norge. Det finnes gode forskningsmiljøer, gode helseregister, ny teknologi for å kartlegge gener, samt nye metoder for hjerneavbildning. I tillegg er det stort samfunnsmessig og politisk fokus på temaet. Etter programstyrets vurdering er det gode forskningsmiljøer innenfor rusmiddelfeltet, som har store muligheter for å kunne bidra med økt kunnskap om virkningsmekanismer, behandling og regulering/politikkutforming, dersom de gis tilstrekkelig med forskningsmidler.

Programstyret har tilrettelagt for økt internasjonalt og nasjonalt samarbeid, både for at norske forskningsmiljøer kan gi sitt bidrag internasjonalt og for at de kan ta hjem igjen midlene som Norge betaler til EU. Programstyret laget derfor en belønningsordning for de som søker forskningsmidler i Horisont 2020, og har fortsatt arbeidet med å stimulere til samarbeid med NIH.

Programstyret har jobbet for å få en merverdi av sammenslåingen til ett programstyre. Det ble derfor arrangert felles forskningskonferanse i februar 2014. Konferansen arrangeres blant annet for å stimulere til nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Programstyret har fra 2014 innført en stimuleringsordning for å øke antall søknader til Horisont 2020 innenfor psykisk helse og rusmiddelforskning. Det er etablert en felles forskningspris for beste artikkel, og det ble før utdelingen i 2014 sendt inn 29 forslag til artikkelvinner for 2013. Programmet arbeider jevnlig med å skape møteplasser og legge til rette for nettverk og samarbeid både nasjonalt og internasjonalt, både for at norske forskningsmiljøer kan gi sitt bidrag internasjonalt og for at de kan ta hjem igjen midlene som Norge betaler til EU. Programstyret er godt fornøyd med at tre prosjekter har fått finansiering fra NIH, slik at garantien fra samarbeidsordningen har blitt utløst. Det er videre positivt at BILAT har innvilget 17,5 millioner kroner til denne ordningen. Det er

fortsatt 2 prosjekter som har fått garanti om finansiering av norsk del, dersom de får innvilget støtte via NIH.

Programmet fikk revidert programplan i 2013, og har hatt én prosjektutlysning etter det. Programplanens delmål er derfor kun delvis oppfylt:

- Øke kunnskap om forbruket av alkohol, drikkemønster og alkoholproblemer – delvis
- Videreføre satsingen på klinikknær rusmiddelforskning bl.a. ved fortsatt finansiering av SERAF – ivaretatt frem til våren 2018
- Øke kunnskap om doping og nye illegale stoffer, og problemer som kan forbindes med dem – ikke ivaretatt
- Øke kunnskap om avhengighet som fenomen, og mer kunnskap om spillavhengighet – delvis ivaretatt
- Gi bedre kunnskap om hvilke forebyggende tiltak som virker og bedre kunnskapsgrunnlag for utvikling av forebyggende tiltak og behandling, og for utvikling av en rasjonell politikk på rusfeltet – delvis ivaretatt
- Øke andel prosjekter med internasjonale partnere – blir fokusert
- Delfinansiere ett samarbeidsprosjekt med NIH – ja, ett prosjekt er finansiert

Det er prosjekter innenfor alle tematisk prioriteringer:

- Alkohol og alkoholrelaterte problemer
- Videreføre satsingen på klinikknær rusmiddelforskning
- Spillproblematikk og doping
- Narkotikapolitikken

Programmet har vært medarrangør av en konferanse om brukermedvirkning høsten 2015. Det har vært arrangert formidlingskonferanse sammen med Rådet for psykisk helse, siste gang høsten 2015. Oppslutningen om konferansene har vært stor og det har vært formidlet resultater fra forskningen til allmennheten, forskere, forvaltningen og til ansatte i helsetjenesten.

Utfordringer framover

Det er fortsatt for lite forskning innenfor dette feltet i Norge, i forhold til de samfunnsmessige utfordringene og konsekvensene for enkeltmennesker, familie og skole/arbeidsliv. Det ligger godt til rette for forskning innenfor disse feltene. Utfordringene er å få etablert større nasjonalt, nordisk og internasjonalt samarbeid. Ikke minst er det en stor utfordring å få norske forskere til å søke EU-finansiering og tilrettelegge for større suksessrate i Horisont 2020. Programmet har spesielt fokusert på alkoholforskning, og det er viktig at dette feltet spesifikt stimuleres fremover. Forskningsfeltet har både blitt større og bedre de senere årene, men det er fortsatt behov for

stimulering og fokusering på forskningens muligheter og forskningenes ansvar for samfunnsutfordringene på dette feltet, spesielt er det behov for mer alkoholrettet forskning.

Program for rusmiddelforskning (2011-2015)				
P.nr.	Tittel	Prosjektleder	Institusjon	Adm.ansvarlig
160244	Barn som har vært eksponert for rusmidler i fosterlivet: reguleringsforstyrrelser og samspillvansker i første leveår	Vibeke Moe	Psykologisk institutt, UNIVERSITETET I OSLO	Birgitte Bøgh-Olsen
175220	The Karolinska Project for Early Treatment of Women with Alcohol Addiction (EWA). Mortality and Morbidity 15-25 years after treatment	Brit Haver	Seksjon for psykiatri	Nils Erik Gilhus
175361	Alcohol problems and depression: A 15-year longitudinal, nationwide study of mental health among Norwegian doctors.	Reidar Tyssen	Avdeling for medisinsk atferdsvitenskap, UNIVERSITETET I OSLO	Eva Helene Mjelde
181880	Senter for rus- og avhengighetsforskning - SERAF	Jørgen Gustav Bramness	DET MEDISINSKE FAKULTET, UNIVERSITETET I OSLO	Malena Bakkevold
181983	Learning mechanisms in pathological gambling	Jon Christian Laberg	DET PSYKOLOGISKE FAKULTET, UNIVERSITETET I BERGEN	Svein Larsen
185511	Twelve Step based self-help groups for substance related disorders	Thomas Clausen	Sørlandet Sykehus HF - Kristiansand	Svein Gunnar Gundersen
185518	Pathways and consequences of alcohol, cannabis and prescription drug involvement. A longitudinal 13-year follow up of a population sample.	Jørgen Gustav Bramness	Divisjon for epidemiologi, FOLKEHELSEINSTITUTTET	Camilla Stoltenberg
185519	The effect of parental alcohol and drug abuse on children's future psychiatric disorders: modes of influence	Lars Wichstrøm	NTNU SAMFUNNSFORSKNING AS	Bente Aina Ingebrigtsen
185523	A biomarker-based tool to monitor community drug use and abuse in Norway: Monitoring of substances of abuse in wastewater effluents	Kevin V. Thomas	NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING	Merete Johannessen Ulstein
189024	Konferanser (SERAF)	Jørgen Gustav Bramness	Avdeling for fagstøtte, UNIVERSITETET I OSLO	Malena Bakkevold

190393	Addiction, Choice and Responsible Agency	Olav Gjelsvik	Institutt for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske språk, UNIVERSITETET I OSLO	Jan Halvor Undlien
190403	DEVELOPMENT OF AN IMPROVED NALTREXONE DEPOT FORMULATION	Sverre Arne Sande	DET MATEMATISK-NATURVITENSKAPELIGE FAKULTET, UNIVERSITETET I OSLO	Henrik Schultz
190411	Neurocognitive development in children born to mothers with substance abuse and psychiatric disorders: biological-social interaction effects	Kristine B. Walhovd	Psykologisk institutt, UNIVERSITETET I OSLO	Birgitte Bøgh-Olsen
190420	Use and abuse of benzodiazepines in Norway and determinants of drug dependency	Tor Skomedal	Institutt for klinisk medisin, UNIVERSITETET I OSLO	Hans Mossin
190425	Women maintained on opioid drugs in pregnancy. Investigation of outcomes for mother and child. Evaluation of care and follow up.	Edle Ravndal	DET MEDISINSKE FAKULTET, UNIVERSITETET I OSLO	Lars Lien
190509	Age of alcohol initiation and personality disorders as predictors of alcohol problems in early adulthood: A twin study	Eivind Ystrøm	Divisjon for psykisk helse, FOLKEHELSEINSTITUTTET	Ellinor Fraenkl Major
190519	The impact of parental alcohol abuse on the mental health of the offspring: A prospective population based study	Kristian Tambs	Divisjon for psykisk helse, FOLKEHELSEINSTITUTTET	Ellinor Fraenkl Major
190531	Dual diagnosis and compulsory treatment of alcohol and drug dependent patients in Health Region South, Norway.	Thomas Clausen	Sørlandet Sykehus HF - Kristiansand	Svein Gunnar Gundersen
190536	VALIDAD Pilot - Development of a valid test battery for assessing driving ability when influenced by drugs	Gunnar Deinboll Jenssen	SINTEF TEKNOLOGI OG SAMFUNN AVD TRONDHEIM, STIFTELSEN SINTEF	Tonje Hamar
190869	COGNITIVE FUNCTION AND NEUROBIOLOGICAL ASSESSMENT OF MEDICATION ASSISTED REHABILITATION	Frode Willoch	Institutt for medisinske basalfag, UNIVERSITETET I OSLO	Jan G. Bjaalie

191953	ESF Programme: Standard Drugs and Drugs Standards: Comparative Historical Study	Signe Bang	Divisjon for vitenskap (VIT), NORGES FORSKNINGSRÅD	Mari K. Nes
196213	Problematic opioid use in the Norwegian general population and in HUNT 3: A register linkage and a prospective cohort study.	Petter Chr. Borchgrevink	NTNU DET MEDISINSKE FAKULTET, NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET NTNU	Toril A. Nagelhus Hernes
196573	Alcohol consumption and harm to others	Inger Synnøve Moan	STATENS INSTITUTT FOR RUSMIDDELFORSKNING SIRUS	Pål Kraft
196578	Alcohol consumption and the risk of coronary heart disease	Per Magnus	FOLKEHELSEINSTITUTTET	Camilla Stoltenberg
196597	Cannabis: An ethnographic exploration of individual trends and socio-cultural context	Flore Singer Åslid	NTNU FAKULTET FOR SAMFUNNSVITENSKAP, NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET NTNU	Jan Morten Dyrstad
196608	Cannabis: Subculture, economy and social marginality	Willy Pedersen	DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET, UNIVERSITETET I OSLO	Inger-Lise Schwab
196618	Drug- and reward-induced hedonic processing in humans	Siri Leknes	Psykologisk institutt, UNIVERSITETET I OSLO	Birgitte Bøgh-Olsen
196621	Heroin toxicity and addiction: a consequence of heroin or of its metabolites?	Jørg Mørland	FOLKEHELSEINSTITUTTET	Per Trygve Normann
196628	The Use of Drugs and Alcohol: The Impact on Employment, Unemployment and Risk of Social Exclusion.	Torild Hammer	NORSK INSTITUTT FOR FORSKNING OM OPPVEKST, VELFERD OG ALDRING NOVA	Elsbet Vestvatn
213751	Heroin abuse and addiction: Heroin metabolism as a key player and possible basis for new pharmacotherapy	Jørg Mørland	FOLKEHELSEINSTITUTTET	Per Trygve Normann
213757	Contextual and individual factors associated with gambling problems and gambling behavior in	Ståle Pallesen	DET PSYKOLOGISKE FAKULTET, UNIVERSITETET I	Svein Larsen

	adolescence and young adulthood		BERGEN	
213759	EARLY INITIATION AND USE OF ALCOHOL THROUGH ADOLESCENCE Risks, precursors and developmental pathways from 18 months to 19 years	Tilman von Soest	FOLKEHELSEINSTITUTTET	Ellinor Fraenkl Major
213760	Causes to, and development of, substance abuse in adolescence	Trine Waaktaar	Psykologisk institutt, UNIVERSITETET I OSLO	Birgitte Bøgh-Olsen
213762	Teenage follow-up of neurocognitive and psychosocial functioning of children born to mothers with opiate and polydrug abuse	Kristine B. Walhovd	DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET, UNIVERSITETET I OSLO	Birgitte Bøgh-Olsen
213763	The determination of illicit drug consumption in populations through wastewater biomarker analysis (sewage epidemiology)	Kevin V. Thomas	NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING	Merete Johannessen Ulstein
213766	The 38th Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kjetil Bruun Society	Hildegunn Sagvaag	DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET, UNIVERSITETET I STAVANGER	Ingrid Eggenfelner
226985	Pathways from Normal and Disordered Personality to Substance Use Disorders	Ted Reichborn-Kjennerud	Divisjon for psykisk helse, FOLKEHELSEINSTITUTTET	Ellinor Fraenkl Major
240053	Video game addiction - epidemiology, mechanisms and prevention	Ståle Pallesen	Institutt for samfunnspsykologi, UNIVERSITETET I BERGEN	Norman Anderssen
240061	Long term outcomes of alcohol use and use disorders: a prospective twin study	Fartein Torvik	FOLKEHELSEINSTITUTTET	Ellinor Fraenkl Major
240097	Internet gaming disorders among youth: Prevalence, course, predictors, outcome and evaluation of diagnostic criteria	Lars Wichstrøm	NTNU SAMFUNNSFORSKNING AS	Jan Tøssebro

240129	Alcohol consumption in Norway: A mixed-methods approach	Willy Pedersen	DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET, UNIVERSITETET I OSLO	Inger-Lise Schwab
240197	A Scandinavian cohort of pregnant women in opioid maintenance treatment during pregnancy: long term consequences for the child	Marte Handal	FOLKEHELSEINSTITUTTET AVD OSLO LINDERN, FOLKEHELSEINSTITUTTET	Knut-Inge Klepp
240220	Risk and protective effects of combined moderate and binge drinking on cardiovascular disease	Øyvind Erik Næss	FOLKEHELSEINSTITUTTET	Knut-Inge Klepp
240235	Values, beliefs and policy options: Beyond prevalence-centric prohibitions	Ole Røgeberg	STIFTELSEN FRISCHENTERET FOR SAMFUNNSØKONOMISK FORSKNING	Oddbjørn Raaum
246390	OVERDOSEKONFERANSE 2015	Jørgen Gustav Bramness	Institutt for klinisk medisin, UNIVERSITETET I OSLO	Hans Mossin
257259	Forskning på psykisk helse og rus - muligheter og utfordringer (konferanse februar 2016)	Jørgen Gustav Bramness	Institutt for klinisk medisin, UNIVERSITETET I OSLO	Hans Mossin